

/// OSLO Cultureel Erfgoed: Thematische Werkgroep 3

Datum: 05/05/2020

Locatie: Virtueel (Microsoft Teams)

AANWEZIGEN

- Informatie Vlaanderen
 - Geert Thijs
 - Martin Vanbrabant
 - Brecht Van de Vyvere
 - Dimitri Schepers
 - Anthony Van Heymbeeck
- Departement Cultuur, Jeugd en Media
 - Hans van der Linden
- Agentschap Onroerend Erfgoed
 - Koen Van Daele
 - Annelies Van Daele
- Vlaamse Kunstcollectie
 - Pascal Ennaert
- MEEMOO
 - Bert Lemmens
 - Miel Vander Sande
 - Matthias Priem
 - Ronny Vissers
- Werkplaats Immaterieel Erfgoed
 - Floris Zuallaert
 - Jorijn Neyrinck
 - Shana Van Hauwermeiren
- Histories vzw
 - Hendrik Vandeginste
- LIBIS – KU Leuven
 - Roxanne Wyns

AGENDA

13u00 – 13u05	Context OSLO
13u05 – 13u10	Context Cultureel Erfgoed
13u10 – 13u20	Recap vorige werkgroepen
13u20 – 14u20	Model overlopen a.d.h.v. objectdiagrammen
14u20 – 14u30	Pauze
14u30 – 15u10	Model overlopen a.d.h.v. objectdiagrammen
15u10 – 15u30	Use cases check
15u30 – 15u45	Q&A
15u45 – 16u00	Volgende stappen

1. INLEIDING

Het initiatief voor dit standaardisatietraject komt vanuit het Departement Cultuur, Jeugd en Media waarbij de doelstelling is om een semantisch model op te stellen rond culturele erfgoedobjecten, dat is afgestemd met alle betrokken partijen.

1.1. CONTEXT OSLO: OPEN STANDAARDEN VOOR LINKENDE ORGANISATIES

We verwijzen naar de slides en voorgaande verslagen voor meer informatie.

1.2. CONTEXT CULTUREEL ERFGOED (HANS VAN DER LINDEN – ZIE SLIDES)

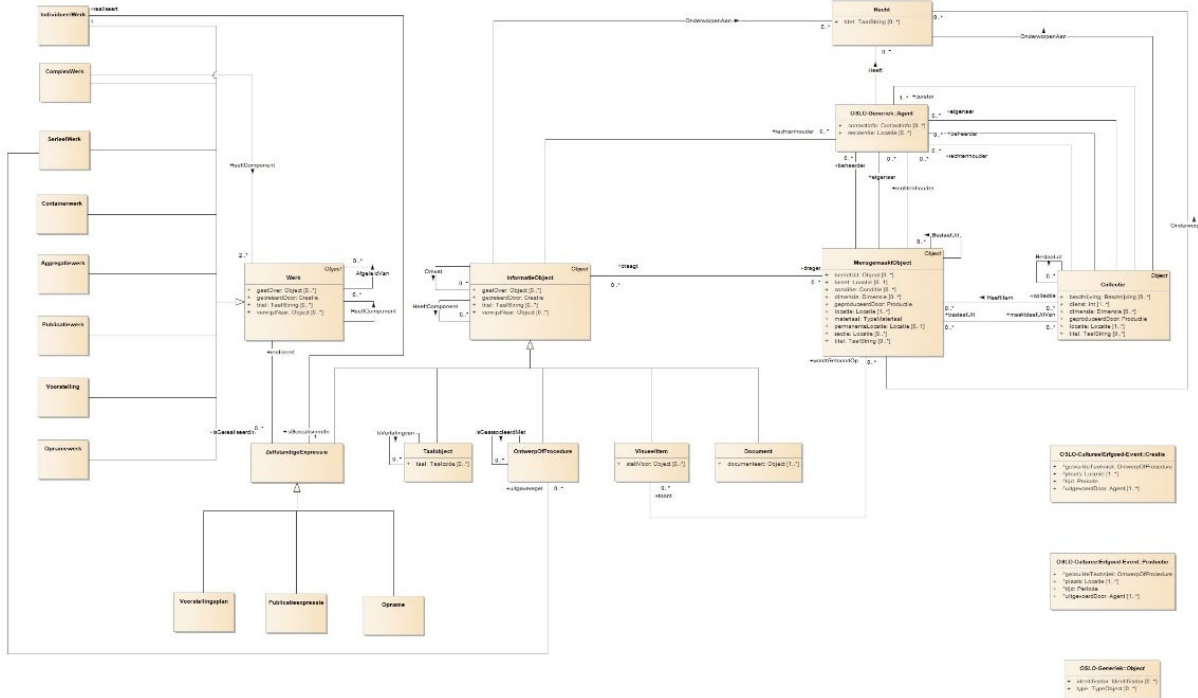
We verwijzen naar de slides en de voorgaande verslagen voor meer informatie.

1.3. RECAP BUSINESS WERKGROEP & THEMATISCHE WERKGROEP 1 EN 2

We verwijzen naar de slides en de voorgaande verslagen voor meer informatie.

2. THEMATISCHE WERKGROEP 3

Het applicatieprofiel dat werd voorgesteld tijdens de derde thematische werkgroep wordt weergegeven in de onderstaande figuur.

2.1. DOEL VAN DE WERKGROEP

- Nieuwe objectdiagrammen bespreken
- Wijzigingen model bespreken
- Use cases check
- Openstaande vragen behandelen

2.2. OBJECTDIAGRAMMEN

Een objectdiagram geeft weer hoe het applicatieprofiel concreet gebruikt kan/moet worden in de context van één bepaald voorbeeld, bv. het Lam Gods. De gepresenteerde objectdiagrammen waren:

- Complex object
 - Schilderij bestaande uit panelen: Lam Gods
 - Ensemble van gebouwen: De Haan
- Waardebepaling
 - Topstuk: Melun-diptiek
 - Monument: Grand Hotel du Coq-sur-Mer
- Complex object verspreid over meerdere collecties
 - Pagina's van album: 7 Hoofdzonden van Ensor
 - Diptiek: Melun-diptiek
- Één werk, meerdere kunstenaars
 - Gravure (bedenker, graveur, uitgever): Terugkeer uit Egypte
 - Boek (schrijver, uitgever): Het Verdriet van België

- Een schilderij met meerdere schilders: Diana's Jacht
- Woning (architect, aannemer): Woning van Wassenhove
- Relatie object-informatie-object
 - Tekening gebaseerd op foto: Mijn dode vader
 - Foto van voorstelling: Rosas danst Rosas
 - Foto van monument: Woning van Wassenhove
 - Digitalisering en archivering: Journaal
- Een afgeleid werk
 - Verschillende versies/tekeningen: Mijn dode vader
 - Vertaling van een boek: Het Verdriet van België
- Samengestelde werken
 - Publicatie: Het Verdriet van België
 - Voorstelling: Rosas danst Rosas

Alle besproken objectdiagrammen kunnen teruggevonden worden via de onderstaande link:

<https://github.com/Informatievlaanderen/OSLOthema-cultureelErfgoed/tree/master/resources/objectdiagrammen>

2.3. USE CASES CHECK

Na het overlopen van de nieuwe objectdiagrammen werden de use cases overlopen. Een volledige lijst van de use cases die in of out of scope waren, kunnen teruggevonden worden via de volgende link:

<https://github.com/Informatievlaanderen/OSLOthema-cultureelErfgoed/blob/master/resources/useCases.md>

OPMERKINGEN GEGEVEN IN DE WERKGROEP

- (In de context van het aanmaken van “artificiële” objecten, zoals het Lam Gods in gesloten toestand.) Mijn ervaring bij het tellen van objecten en complexe objecten, is dat het zelden of nooit mogelijk is om hier een 100% correct getal op te plakken. Deze tellingen hebben steeds een bepaalde foutenmarge en niveau van onbetrouwbaarheid.
 - Onafhankelijke groeperingen van Objecten kunnen echter ook voor andere use cases nuttig zijn.
 - Een beter onderscheid tussen volledig object en onderdeel kan nuttig zijn voor queries. Nu kan dat enkel door inkomende relaties = 0 te nemen.
 - *Een poll in de werkgroep wees uit dat de meeste deelnemers onverschillig waren over het al dan niet aanmaken van artificiële objecten.*
- Waarom linkt een individueel paneel aan ‘de gesloten toestand’, en niet direct aan het object als geheel?
 - *Omdat het was aangegeven dat het belangrijk is om te weten welke panelen je ziet in gesloten toestand en welke in open toestand.*
 - En waarom niet aan alle twee linken? Zowel de gesloten toestand als het geheel?

- *Dit hebben we nu niet gedaan, maar is wel mogelijk. Idealiter worden er naderhand richtlijnen (best practices) opgesteld om bepaalde specifieke gevallen uniform te modelleren overheen verschillende organisaties.*
- Bekijk ODRL ook eens: <https://www.w3.org/TR/odrl-model/>
- (Over rightsstatements.org): die 12 labels zijn relevant voor digitaal materiaal, vaak reproducties en dat materiaal waarvan de rechtenstatus niet duidelijk is. Maar waar je een bepaalde risico afweging moet geven.
 - Wij hebben dit zopas naar het Nederlands vertaald.
- Wat is nu net een Site of een MensgemaaktObject? Diezelfde discussie is 8 jaar geleden ook al gevoerd. Mensen willen niet bij elke fiche die ze opstellen zich deze vraag stellen. Dit maakt het te complex. Want elke archeologische site bestaat uit veel deelsites die op een bepaald ogenblik mogelijk een object worden. Het is bijna gevoelsmatig dat dit beslist wordt. Denk bijvoorbeeld aan een kerk met zijn kerkhof, kappel, twee lindebomen en wat kruisen. Dit is meer iets conceptueel. Die dingen behandelen wij niet anders. Ik weet niet of er ooit al iemand ingeslaagd is om dit voor een volledige dataset te bepalen.
 - Als tegenvoorbeeld: voor vondsten.be zijn we gestart vanuit CIDOC CRM. Daar hebben we Site heel goed kunnen gebruiken om onderscheid te maken tussen de geografische naam van een plek van de vondst en het object dat erop gevonden werd. En anderzijds de naam die je geeft aan de site om aan te geven waar je bent gaan zoeken of detecteren. Desalniettemin, snap ik het onroerend erfgoed probleem zeer goed.
 - Daar is het onderscheid inderdaad zeer makkelijk tussen Site en Object. Het is moeilijk als je begint met landschappen waarbij wij de realiteit proberen te beschrijven.
 - In onze database van Onroerend Erfgoed zijn er veel zaken die conceptueel niet onder MensgemaaktObject kunnen vallen. De opmerking van vondsten.be is echter terecht.
- Waar zitten de musea van Natuurkunde dan? Vallen die buiten deze sector? Is dat erfgoed? Je hebt vondsten zoals haaiantanden, wolvenpoten ... De Plantentuin van Meise is ook een goed voorbeeld waar ze heel veel planten hebben die ergens zijn gevonden op de wereld en op papier zijn gedrukt. Vaak met de aanduiding van de site en geografische naam.
 - *In een vorige werkgroep hebben we dit besproken en zijn we tot de vaststelling gekomen dat we alles ging beschouwen als MensgemaaktObject: een boom is gesnoeid, een haaiantand is naar een plek gebracht, etc ... en zo worden Biologische Objecten door het menselijk ingrijpen een Mensgemaakt Object. Als je natuurlijke objecten gaat beschouwen waar geen mens bij betrokken is geweest, moet je een heel ander model bouwen.*
- *Zien we het zitten om De Haan te modelleren als een Mensgemaakt Object?*
 - Voor mij is het goed om alles onder MensgemaaktObject te plaatsen, zelfs de beschrijving van e.g. een riviervallei. In CIDOC zijn dit normaal Kenmerken (Features) maar voor mij is het goed dit allemaal bij elkaar te voegen en op dit niveau te beschrijven of hoger in de hiërarchie te gaan in het model. Het is een complex

probleem waar niet echt een eenvoudige oplossing voor bestaat. De keuze moet ergens gemaakt worden.

- Boolean vinkjes voor topstukken lijkt mij nooit een goede oplossing, e.g. je hebt een werk dat ooit een topstuk is geweest. Ga je dit dan aanvinken of niet want je wil het ook wel weten.
 - *Ik zie dat de meeste mensen in de chat akkoord zijn om topstuk via recht te capteren zodat het eenduidig geïnventariseerd kan worden.*
- (Over de Melundiptiek:) Ik ben akkoord met het model maar ik denk dat die FRBR-indeling relevanter gaat zijn bij mechanisch herproduceerbare objecten zoals prenten. Nu lijkt het mij overkill qua modellering.
 - *Daar zijn we het zeker mee eens. Maar hier hebben we het ook gebruikt omdat het geen samengesteld object meer is, maar een samengesteld werk. Het is geen diptiek meer. Fysiek is het niet meer samengesteld dus kan je er dan nog een samengesteld object van maken?*
 - Ik denk kunsthistorisch gezien men dit als een samengesteld object blijft zien, weliswaar met verschillende eigenaars.
 - *Dit wordt ook best uitgeklaard in een document met modelleerrichtlijnen (best practices).*
- Passen reproducties en kopieën van vervalsers hier ook in?
 - *In theorie ja, als zelfstandig Werk, met eigen kunstenaar.*
- Wat doe je in geval van verschillende titels voor gelijke MensgemaakteObjecten?
 - *Een MensgemaaktObject kan meerdere titels hebben. Het is ook niet verplicht om een titel te geven; je kan ook werken met identificatoren.*
- Hoe mappen deze klassen precies op de verschillende FRBR-niveaus?
 - *Werk en Expressie nemen we over van FRBR. Mensgemaakt Object komt overeen met het Item-niveau. Manifestatie gebruiken we niet om het model niet overbodig complex te maken.*
- Identificatoren kan je toch enkel op het niveau van MensgemaaktObject gebruiken, niet?
 - *Identificator zit op het niveau van Object (superklasse van alle andere klassen) en kan je dus overal gebruiken. (In de praktijk, zal het meestal de URI zijn bij Expressie en Werk, terwijl bij MensgemaakteObjecten het bv. wel het inventarisnummers van één of meerdere instanties kan bevatten.)*
- Hoe pas je dit toe op bv. <https://www.artfilms.com.au/item/walter-verdin-title-safe>? Dit 'werk' bestaat uit 27 werken met telkens andere kunstenaars. De 27 werken zijn gemaakt op uitnodiging/aanwijzing van Walter Verdin die niet de auteur is van die werken, maar die auteur is van het bovenliggende geheel/'werk'. Er bestaat een commerciële uitgave van het geheel op dvd, maar ik kan me voorstellen dat het geheel of delen ook in de collectie van bv. Argos zitten. Met dan weer verschillende kopies: op videotape, als videobestand, als archiveringsbestand, als raadplegingsbestand ... En mogelijk ook een kopie in een digitaal archief van meemoo, want Argos is content partner van Meemoo. Titlesafe is ook een website: <http://www.titlesafe.be/>
 - *Op het eerste zicht is dit een Complex Werk, maar we zullen dit bekijken.*

- Villa van Wassenhove: Wij gaan hierbij (en bij vele andere bouwwerken) nooit formeel het ontwerp inventariseren. Vaak hebben we dit ook gewoonweg niet. Dit zijn semantische discussies en we gaan dus soms lege ontwerpen moeten aanmaken.
 - *Het is niet nodig om het Ontwerp te benoemen, maar inderdaad, als je de architect wil benoemen moet je de klasse Ontwerp of Procedure aanmaken. Of je maakt er een Zelfstandige Expressie van.*
 - Het probleem is dat je soms heel moeilijk kan spreken over een ontwerp of een procedure. Zoals bij zaken uit de IJzertijd.

- Het kan zijn dat Mensgemaakt Object een bepaalde kerk is en er staat een altaar in. In praktijk is dat één object met gekoppeld type altaar en kerk. Bij productie-events zou er dan één zijn voor het altaar en één voor de kerk. Bij kerk kunnen dat er zelfs meerdere zijn en dus heb je twee objecten met aparte dateringen. Je zal niet meer weten over welk object het gaat als er vijf productie-events zijn. Met als gevolg dat je misschien niet meer weet over wat het gaat als je het op hetzelfde object zet.
 - *We bekijken dit, maar op het eerste zicht, maakt men dan idealiter objecten aan voor ieder object met zijn eigen datering.*
 - Er is een shortcut voor datering maar ook bij roerend erfgoed is het nuttig om verschillende productie-events te documenteren voor één object. Dit lijkt mij modelleringsgewijs toch geen probleem.

- Waar zit stijl (zoals art nouveau, roccoco, barok ...)? Dat zie ik hier nergens terugkomen.
 - *Omdat dit vaak subjectief kan zijn en discussie over mogelijk is, wordt dit als een type assignment (event) gezien in CIDOC. Dit bespreken we in de volgende werkgroep.*
 - Als we in de wereld die wij beschrijven allemaal overeenkomen wat het verschil is tussen een kerk, een woning of een villa dan hoeven we dat niet via een type assignment te doen. Als we echter denken dat dit onderwerp is van discussie kunnen we er beter een event van maken. Dit is een keuze die we moeten maken.

- Wij meten ook bomen op en die dimensies wijzigen ook. Dit is geen statisch kenmerk aangezien de boom groeit.
 - *We bekijken dit.*

- Voorbeeld van een boek als topstuk: Antifonarium Tsgrooten uit Universiteitsbibliotheek Gent in bruikleen gegeven vanuit Departement Cultuur: <https://www.antifonarium-tsgrooten.be/>

- Bij Expressie gaat het om welk medium gebruikt wordt om het uit te drukken, bijvoorbeeld gebruik je tekst, stilstaand beeld, bewegend beeld ... etc. Dit staat los van het gebruikte materiaal. Te gebruiken lijst: <https://www.rdaregistry.info/termList/RDAMediaType/>

- Stel dat de rechten op die dingen heel complex zijn zoals bij fictiewerken: je zit met acteurs, regisseurs etc... Hoe zouden jullie dit dan durven doen?
 - *Meerdere rechthouders voor éénzelfde informatieobject zijn mogelijk met het model. Je kan meerdere rechthouders toevoegen aan het informatieobject.*
 - Misschien hier ook gebruik maken van Werk en Expressie om het analoog te maken met de rest van het model.

- *Ja, dan introduceer je het Werk zoals het journaal van die dag met dan verschillende informatieobjecten.*
- *Voor digitalisatie verwijzen we ook naar CRMdig.*
 - Dit is mogelijk wel de brug voor wat we al doen met Premis.
 - Premis-owl van Sam Coppens:
 - <https://github.com/lcnetdev/PREMIS/blob/master/examples/video.ttl>
 - <http://id.loc.gov/ontologies/premis.html> PREMIS 3 Ontology (LoC)
- Jullie hebben via twee collega's toegang gekregen tot TMS en Adlib. Heeft dat jullie model bevestigd/ondersteund?
 - *We hebben een LIDO-XML datavoerbeeld gekregen van TMS en Adlib en buiten de vermelding dat het over een CIDOC::MensgemaaktObject gaat, modelleren ze niet echt volgens CIDOC.*
 - Beide systemen hebben hun eigen datastructuur en geen event-based structuur. Dat maakt het uiterst moeilijk om ze naar CIDOC-CRM te mappen. Zie project event-based beschrijvingen uit 2014-15.
- En zijn er dan registratiesystemen die wel verder bouwen op CIDOC?
 - Adlib/TMS zegt CIDOC-compliant te zijn, maar er is vaak een verschil tussen wat Adlib zegt en wat het doet.
 - Nee, Picturae werkt voor het moment als eerste aan een linked data based collectiebeheersysteem.
 - En Stralo, wat gebruikt wordt in Cinematec, maar dat gebruikt een andere ontologie.
- hydra:Collection gebruiken we bij IDLab.
- Wat nuttig kan zijn is dat LIDO toelaat om productie- en creatie-events af te zonderen. Dit faciliteert de mapping naar CIDOC-CRM.
- Finding aid: <https://www2.archivists.org/glossary/terms/f/finding-aid>
- Geldwaarde: is dat zinvol in het kader van OSLO? Dat wordt bijna nooit vrijgegeven. In de sector zijn wij daar niet mee bezig om dat voor elk voorwerp te bepalen. Voor verzekeringen is dit interessant maar vanuit OSLO moeten we een model zoeken om data te kunnen uitwisselen en te delen. En dit soort data wordt niet gedeeld.
 - *De use case is meegenomen om te kijken bij een calamiteitenplan naar de waarde van de voorwerpen.*
 - We zouden een calamiteitenplan nooit uitdrukken in financiële waarde. Maar eerder welk object is unieker.
 - Er zijn verschillende manieren van waarderen, zie bv. significance 2.0 voor niet monetaire waarde(n): <https://www.mas.be/nl/pagina/8-inspirerende-modellen-voor-het-waarderen-van-collecties>
 - Hebben jullie hiervoor ook rekening mee gehouden bij waardebepaling bij FARO om die dingen ook mee op te nemen in de erfgoeddatabanken. Hiervoor kan Livia Snauwaert jullie helpen.
 - Collectiewaardering is een gegeven apart.

- Ik zou het kwalitatieve waardering noemen in plaats van kwantitatieve waardering.
- https://www.ica.org/standards/RiC/RiC-O_v0-1.html#DocumentaryFormType
- Overzicht van velden in museale beschrijving:
https://www.projectcest.be/wiki/Publicatie:Invulboek_objecten met referenties naar SPECTRUM, CDWA, Adlib en TMS.
- Slides met presentatie datamodel medea:
https://docs.google.com/presentation/d/1QvLVCGEQ7XcKTd9nWvN9bEkU0wceYyRzjN5ZAJreR_s/edit#slide=id.p65 (de gedetailleerde spec moet nog opgekuist worden).

VOLGENDE STAPPEN

Indien u graag zou willen deelnemen aan één van de volgende werkgroepen, kan u via de onderstaande link een overzicht terugvinden en u ook zo inschrijven. De vierde thematische werkgroep is de eerstvolgende werkgroep en zal plaatsvinden op donderdag 28 mei 2020 om 13u via Microsoft Teams waarvan de link wordt doorgestuurd naar de deelnemers.

<https://overheid.vlaanderen.be/opleiding/publieke-werkgroepen-oslo-cultureel-erfgoed>